

LESTIPS

eerste leerjaar

www.jeugdboekenweek.be

Stichting Lezen presenteert

JEUGDBOekenWEEK

10 tot 25 maart 2012

dieren

Inleiding

Dieren in boeken

Tijdens de Jeugdboekenweek 2012 duiken we recht de wereld en de verhalen van de dieren in. We gooien ons mensenpak af, trekken voor één keer een bontjas aan, gaan op vier poten zitten en worden dier met de dieren. We kijken diep in de ogen van onze kat. We voeren gesprekken met de hond. We duiken de struiken in en zoeken de beestjes op. Kortom: tijdens deze Jeugdboekenweek lezen we om dieren te leren kennen.

Laten we eerlijk zijn: boeken delen vinden we één van de leukste dingen die er zijn. Deze bundel wil je dan ook uitnodigen om de beestigste boeken naar de klas te halen en om je klas onder te dompelen in een wereld van verhalen.

Dieren in de klas

Ter gelegenheid van de Jeugdboekenweek 2012 stelde Stichting Lezen samen met een redactie uit het onderwijs zes boekenpakketten samen. Elk pakket bestaat uit een gevarieerde selectie van zes bijzondere boeken over dieren, met aandacht voor verschillende genres. Scholen bestellen de pakketten met korting via www.jeugdboekenweek.be.

Je kan de(ze) boeken aan je klas tonen en voorlezen. Maar er is meer en er kan meer! Daarom biedt deze bundel bij elk boek uit de boekenpakketten een uitgewerkte lessuggestie. De lessuggesties volgen allemaal hetzelfde stramien:

- Aanzet: manieren om het boek te introduceren
- Verwerkingsactiviteiten: tips voor een creatieve verwerking of nabespreking
- En verder: extra – korte – ideeën om met het boek aan de slag te gaan, in de Jeugdboekenweek óf daarna

Verder noemt elke tip de concrete eindtermen die je met deze activiteiten realiseert.

Speciaal voor deze editie stipt WWF bovendien enkele boeken aan die perfect passen binnen haar werking. WWF vertelt er kort bij waarom net deze dieren in deze boeken zo bijzonder zijn.

Dieren in de bib

Wie boeken zegt, zegt in één adem bibliotheek. Tijdens de Jeugdboekenweek leggen openbare bibliotheken hun grootste troeven op tafel: ze halen de mooiste kinderboeken uit de kast, ze nodigen auteurs en illustratoren uit, ze laten klassen op een speelse manier kennismaken met de bib, ze organiseren voorleesmomenten... Specifiek voor klassen is er ook dit jaar een spel waarbij kinderen op een creatieve manier de bibliotheek leren kennen. En altijd poot in poot met de boekendieren die in de bib verstopt zitten – dat spreekt voor zich.

Alle openbare bibliotheken doen mee en tonen zich een gretige partner om – samen met jou – boeken en kinderen bij elkaar te brengen. Loop dus gerust binnen in je bib om samen plannen te smeden.

Gegevens van de bibliotheek in je buurt vind je op www.bibliotheek.be

Tot slot

Op www.jeugdboekenweek.be vind je alle (praktische) details over deze beestige Jeugdboekenweek. Vanaf februari komt de website ook voor kinderen tot leven – met boekentips, dierenweetjes, spelletjes...

Maar blader nu vooral snel verder. Snuffel aan de boeken, sleep ze naar de klas en verslind ze met je leerlingen. En vooral: krijg de smaak te pakken en breek de grenzen van de Jeugdboekenweek open. Want leesplezier laat zich niet vangen in twee weken!

Veel leesplezier!

De ploeg van Stichting Lezen

LESTIPS BIJ BOEKENPAKKETTEN VAN JEUGDBOEKENWEEK 2012 **EERSTE LEERJAAR**

- *De duif die niet kon duiken* / Edward van de Vendel en Alain Verster (ill.), De Eenhoorn, 2011
- *Hip en Pip* / Loes Hazelaar en Richard Verschraagen (ill.), Lannoo, 2010
- *Job en de duif* / Evelien De Vlieger en Noëlle Smit (ill.), Lannoo, 2010
- *Raaf, ree, lees je mee?* / Henriette Boerendans, Gottmer, 2011
- *Siebe Schaap wil ook een mensje* / Kirsten Boie, Philip Waechter (ill.) en Esther Ottens (vert.), Gottmer, 2010
- *Zoo groot!* / Teruyuki Komiya, Toyofumi Fukuda (ill.) en Maartje Beukers (vert.), De Fontein, 2010

LESTIP

De duif die niet kon duiken

Edward van de Vendel en Alain Verster (ill.)

De Eenhoorn, 2011

OVER HET BOEK

Vandaag moeten alle jonge duiven ‘afduiken’: vanuit de dakgoot naast de tafels landen en een kruimel oppikken. Op de geveltribune zitten de vaderdoffers en moederduiven toe te kijken. En ’s avonds is er een groot feest. Maar niet voor Telemark! Hij heeft nog nooit een goede duikvlucht gemaakt. Met een bang hartje wacht hij zijn beurt af. Telkens als er een nieuwe kandidaat aan de start staat, wordt hij angstiger. Hij krijgt vast en zeker een nul! Of toch niet? Een grappig verhaal met duiven in de hoofdrol, dat herkenbare problemen voor kinderen brengt. De illustraties, met fotocollages, zijn stuk voor stuk kleine, nostalgische schilderijtjes.

AAN DE SLAG

Aanzet

Maak een kopie van de cover, maar zonder tekst: scan het boek in, verwijder alle tekst en druk af. Bespreek de tekstloze cover:

- Wie weet waarover het boek gaat?
- Wat zie je?
- Welk dier zit op de tak?
- Waarom denk je dat het een vogel is?
- Waaraan zie je dat?
- Welke soort vogel is het volgens jou?
- Welke titel zou het boek hebben? Wie bedenkt een titel?

Neem het boek er nu bij.

- Spreekt de tekening op de cover je aan?
- Welk gevoel krijg je als je de tekening ziet?
- Valt er iets bijzonders op aan de cover?

Vestig de aandacht vooral op de blauwe letters van de titel. Waarom zouden de makers van de cover die titel beter laten uitkomen dan de tekening, die uit zachte tinten bestaat?

Nederlands – 2 Spreken – 2.5

In het boek wordt Telemark geconfronteerd met zijn beperkingen. Laat ook de kinderen een aantal moeilijke opdrachten uitproberen:

- met een lepel in de mond een knikker van punt a naar punt b brengen,
- vogelpik spelen – wie zit in de roos?,
- een bal aan een touwtje in een netje opvangen,
- een zeepbel terug opvangen zonder dat die uiteenspat,
- een kaartenhuisje bouwen,
- ...

Zoek vooral dingen waarin de meeste kinderen niet meteen slagen. Bespreek hoe de kinderen zich voelen. Wie voelde zich gefrustreerd? Wie werd boos? Wie wilde niet meer proberen? Wie volhardde wel?

Lichamelijke opvoeding – 1 Motorische competenties – 1.6

Maak met de kinderen een gevoelsmeter: een lange strook of een ronde schijf waarop ze emotie-icoontjes aanbrengen (een blij, bang, boos en verdrietig gezichtje). Met een splitpen of wasspeld kunnen kinderen op hun meter aanduiden hoe ze zich voelen. Je kan de gevoelsmeter inzetten bij de moeilijke opdrachten (zie: hierboven). Ze turven na elke opdracht hoe ze zich voelden. Hoe verschillen geslaagde van niet-geslaagde opdrachten? Zoek samen met de kinderen naar een omschrijving voor het gevoel van ‘slagen’ en het gevoel ‘niet te slagen’.

Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.6

Sta nog even verder stil bij ‘iets niet kunnen.’ Kennen ze iemand die alles kan? En kennen ze iemand – bijvoorbeeld een grote broer of zus, een leid(st)er uit de jeugdbeweging – die iets kan wat zij niet kunnen, bijvoorbeeld zwemmen of autorijden? Kunnen ze voorbeelden geven van wat ze zelf (nog) niet kunnen en hoe ze zich daarbij voelen? Stimuleert hen dat om te blijven proberen of geven ze liever op?

Na het voorlezen kom je terug op dit gesprek. Herkennen de kinderen zich in de gevoelens van Telemark?

Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.6

Verwerkingsactiviteiten

– *Voorlezen*

Lees het boek voor. Alle kinderen moeten goed kunnen meekijken. Voorzie eventueel extra boeken en laat de kinderen in groepjes ‘meelezen’ terwijl je vertelt. Lees de vette, groter gedrukte tekst met meer kracht voor. Wijs hen daar na afloop op. Waarom staan er woorden en zinnen groter en vetter gedrukt? Hebben ze iets gemerkt tijdens het voorlezen?

Herneem de passages waarin de duiven iets moeten doen, moeten presteren. In duo’s bespreken ze hoe elke duif zich moet voelen. Ze drukken dat uit door een gevoel aan te duiden op de gevoelsmeter. Bespreek hun bevindingen.

Sta ook stil bij de tekeningen tijdens het voorlezen. Wat zien ze? Vertellen de tekeningen soms meer dan het verhaal?

In het boek staan nogal wat moeilijke woorden. Ga bij een tweede voorleesbeurt na of de klas alles begrepen heeft door de kinderen het verhaal zelf te laten navertellen bij de prenten. Reageer op hun verhalen en gebruik daarbij een aantal moeilijke woorden uit de tekst. Begrijpen ze die niet, dan schrijf je ze op een woordkaart. Met die woordkaarten gaan ze na de tweede voorleesbeurt aan de slag:

- Kinderen leggen de woorden aan elkaar uit.
- De kinderen gaan uitleg vragen aan oudere klassen. Ze kunnen de woorden samen met de oudere leerlingen opzoeken op internet of in het woordenboek. Op de achterkant van de woordkaart noteren ze een eenvoudige uitleg of maken ze een verklarende tekening.
- De kinderen vragen thuis een ouder, een broer, zus, buurman... om raad.

Nederlands – 1 Luisteren – 1.1

– *Collage*

De illustraties uit dit boek bestaan uit zachte kleuren en vormen. Die sfeer moeten de kinderen proberen op te roepen met een eigen krantencollage, die ze in groepjes maken.

Bekijk vooraf met de klas de rijke illustraties. Hoe zijn die gemaakt? Heeft de illustrator enkel getekend? Waarvan maakt hij nog gebruik? Gebruikt hij veel kleur? Wat voor kleuren gebruikt hij: zachte of felle?

Bespreek daarna bij welke belangrijke scènes uit het boek de kinderen een illustratie zullen maken. Dat doen ze, in groepjes, op een groot blad bruin inpakpapier. Geef de opdracht om enkel met lijm en de krantenpapiersnippers te werken. Ze kunnen de stukjes kranten sorteren naar druk (donkerder, lichter, vette koppen of kleine lettertjes), naar grootte, netjes tegen elkaar of op elkaar geplakt, met meerdere laagjes overeen...

De collage in grijstinten is een perfecte achtergrond om op verder te werken. De groepjes bepalen welke delen van de collage ze zullen inkleuren (met wasco of waterverf) en welke niet. Ze mogen maar één of twee details inkleuren – net zoals in het boek. Het overleg stimuleert meteen hun zin voor samenwerking en hun sociale vaardigheden. Het spreekt voor zich dat ze zich mogen laten inspireren door de illustraties van het boek zelf.

Muzische vorming – 1 Beeld – 1,5

– *Telemark-portret*

Laat de kinderen een Telemark-portret maken mét bijpassend kadertje, geïnspireerd door de illustratie in het midden van het boek waarop foto's van duiven in kadertjes staan afgebeeld. Nodig zijn: een rijk en gevarieerd aanbod aan teken- en schildersspullen, verschillende papier-soorten, -groottes en -diktes, oude kadertjes, foto's of tekeningen van duiven.

De kinderen wikkelen een aantal laagjes papier-maché rond de randen van hun kader, zodat die later kunnen worden beschilderd. Laat goed drogen. In de droogtijd maken de kinderen een portret van Telemark. Ze kiezen zelf hoe ze hem willen portretteren: met wasco, met grijs potlood, met pen en inkt, geschilderd, met stift en in stipjesstijl (pointillisme), met collage... Ze houden bij het kiezen van de grootte van hun tekening uiteraard rekening met hun kadertje. Leerlingen uit de eerste klas kunnen nog niet goed meten en kunnen dus wel wat hulp gebruiken. Zijn de portretten klaar? Dan bewerken ze de kader in dezelfde stijl als Telemarks portret. Kleef de tekeningen met papieren tape aan de achterzijde van de kaders.

– *Tentoonstelling*

Maak een mooie tentoonstelling met de Telemark-portretten. Hang de kaders dicht bij elkaar op, presenteer ze op tafels, stel ze op in de zandtafel... Bekijk en bespreek het werk van de kinderen. Welke kader zouden ze willen meenemen naar huis en waarom? Hun eigen kader mogen ze niet uitkiezen.

Neem de prent op de middelste pagina's van *De duif die niet kon duiken* erbij. Laat hen hun werk met dat in het boek vergelijken. Zou de illustrator blij zijn met de tentoonstelling? Misschien kunnen ze een foto opsturen, of een uitnodiging voor de tentoonstelling?

Nodig in elk geval de ouders en andere klassen uit op de tentoonstelling. Koppel dit aan een project rond kunst en hou een echte vernissage: met een mooie uitnodiging, een hapje en een drankje.

De kinderen zijn de gids en leiden de bezoekers zelf rond!

Muzische vorming – 1 Beeld – 1,3

En verder

– *Duivendrama*

Besprek met de kinderen de verschillende duiven die in het boek voorkomen. Schrijf ze op bord, elk met hun karaktertrekken of speciale uiterlijke kenmerken. Zet bij elke duif ook zijn of haar naam. Laat de kinderen in stilte voor zichzelf uitmaken welke duif ze willen zijn. Roep dan alle X-duiven naar voren en laat hen hun duif uitbeelden. De anderen kijken en bespreken daarna de verschillen die ze gezien hebben. Herkennen ze duif X? Daarna komen alle Y-duiven aan bod.

Wanneer alle duivensoorten aan bod zijn gekomen, trek je naar een grotere ruimte en laat je de kinderen elk apart (of in kleine groepjes) hun duif verder gestalte geven. Door de bespreking in de klas kunnen ze hun spel aanpassen of verfijnen. Laat hen daarna de duivenwedstrijd uit het boek naspelen, elk als zijn type.

Voor wie het groots ziet: maak het decor uit het boek na in de klas, zorg voor de nodige attributen (medailles, vleugels voor de duiven, een tribune voor de duiven en voor het publiek, inkomkaartjes, uitnodigingen) en nodig andere klassen uit om te komen kijken. Het toneelstuk brengen voor de ouders op een open klasdag behoort ook tot de mogelijkheden. Neem het stuk op met een videocamera en/of maak foto's. Met de foto's kan je een fotoalbum voor de boekenhoek samenstellen.

Muzische vorming – 3 Drama – 3.6

– *Talenterijke Telemark*

Laat de kinderen in kosteloos materiaal, of in klei een eigen Telemark knutselen. In de klei kan je allerlei ander materiaal verwerken: veertjes, rietjes, mozaïeksteentjes... Elk van die Telemarkjes krijgt een specifieke naam en kan worden ingezet in een bepaalde situatie. Enkele suggesties:

- Oefen-Telemark kan een symbool zijn voor alles wat kinderen nog niet kunnen. Dat 'niet kunnen' mogen ze ruim invullen: verwijst naar de gesprekken bij de gevoelsmeter en bij de moeilijke opdrachten. Het moet niet enkel om cognitieve vaardigheden gaan (schrijven, tellen), ook motorische vaardigheden (fietsen, zwemmen) of sociale vaardigheden (zorgen voor een vriendje, durven vertellen wat ze (niet) leuk vinden) mogen aan bod komen. Kinderen schrijven of tekenen op een zelfgemaakt kaartje wat ze (nog) niet onder de knie hebben en hangen dat met een touwtje rond de nek van Oefen-Telemark. Wie iets onder de knie heeft, neemt het kaartje weg en krijgt een medaille.
- Kampioen-Telemark staat symbool voor alles wat ze kunnen: de medailles uit de vorige opdracht hangen ze – na een dagje 'pronken' – rond zijn nek.

Op die manier blijft Telemark altijd in de klas!

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.3

Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.2 – 1.6

LESTIP

2

Hip en Pip

Loes Hazelaar en Richard Verschraagen (ill.)

Lannoo, 2010

OVER HET BOEK

Hip is de hond van Eef. Hij geniet van zijn rustige oude dag. Tot Eef een nieuwe pup in huis haalt en Hips leven een nieuwe wending krijgt. Hip is oud, en Pip de pup is jong. Dus denkt Hip dat hij weg moet. En dat wil hij niet. Hij zet alles op alles om Pip te doen verdwijnen...

Dit boek heeft alle elementen om eerste lezers aan te spreken: hondentaal, grapjes en sluwe plannetjes. Maar net zo goed heeft het alle kwaliteiten van een goed voorleesboek.

AAN DE SLAG

Aanzet

Kopieer de omslag (cover en achterflap) van het boek. Knip vervolgens alle onderdelen van de (gekopieerde) omslag uit:

- de naam van de auteur,
- de uitspraak over de illustraties en de naam van de illustrator,
- de titel,
- de prent op de cover,
- de rug van het boek,
- de korte inhoud op de achterflap (met de groene zin erbij),
- de kleine tekening op de achterflap,
- de informatie onderaan de achterflap (de streepjescode en de website van de uitgeverij),
- de technische gegevens die de bib toevoegt aan de omslag (als je het boek leent van de bibliotheek).

De kinderen krijgen alle uitgeknipte onderdelen. Zelf hebben ze een ringmap of een oud boek nodig, en plakband. Je toont het boek van *Hip en Pip* dat ingepakt is. Vertel hen dat ze alle gegevens hebben gekregen van het nieuwe, nog ingepakte boek, waarmee ze gaan werken in de Jeugdboekenweek. Op hun map of boek kleven ze de onderdelen waar zij denken dat ze moeten komen.

De opdracht kan je als partnerwerk, groepswerk of als hoekenwerk laten uitvoeren. Kies je voor groepswerk, kopieer de omslag dan op A3-formaat en knip daarna de vergrote onderdelen uit. Geef de groepjes ook een groot boek om de onderdelen op te kleven. Voordeel van groepswerk is de interactie tussen kinderen. Zelf observeer je, je komt niet tussen.

Is iedereen klaar? Dan stellen de leerlingen, individueel of in groep, hun boekomslagen voor. Of je brengt de onderdelen zelf aan op het bord. Boots daarbij een boek na door de zijborden dicht te klappen: het rechterbord is dan de cover, het linkerbord de achterflap. Ook de kinderen vouwen hun ontwerp open. Zo kunnen ze makkelijk meevolgen.

Bespreek elk onderdeel:

- ‘Hip en Pip’: Wat voor tekst is dat? Hoe staat die tekst gedrukt? (‘De tekst staat groot gedrukt. Het is de titel’).
- ‘Loes Hazelaar’: Dat is een naam van een persoon. Wie zou dat zijn? Hoe noemen we zo iemand? (‘auteur’, ‘schrijfster’). Hoe groot staat de naam gedrukt? (‘Kleiner dan de titel, maar toch nog erg groot’).
- ...

Sta stil bij alle onderdelen, ook bij de tekening en de gevoelens die de prent uitstraalt. Bespreek, indien van toepassing, ook de bibliotheekinfo op het boek. Elk boek uit de bibliotheek heeft een eigen code, elke bibliotheek deelt zijn boeken in op een bepaalde manier. Waarvoor dient de streepjescode van de bib, denken ze? Neem tot slot ook een kijkje op de website van de uitgever (www.lannoo.com) die onderaan de achterflap vermeld staat.

Stel alle nieuwe boekomslagen tentoon en pak het échte boek uit. Ziet dat eruit zoals ze verwacht hadden? Bespreek de afwijkende composities die de kinderen hebben gemaakt voor hun eigen, nieuwe boek. Kan hun ontwerp ook? Waarom wel? Waarom niet?

Nederlands – 3 Lezen – 3.5

Nederlands – 4 Schrijven – 4.8

Nederlands – 5 Strategieën – 5.1 – 5.3 – 5.4

Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.5

Sociale vaardigheden – 3 Samenwerking

ICT – 6

Verwerkingsactiviteiten

– Klasboek

Lees *Hip en Pip* voor tot en met pagina 23. In dit stukje wordt Pip voorgesteld en beslist Hip dat Pip weg moet, al weet hij niet hoe. Na het voorlezen van deze passage mogen kinderen reageren. Daarna lees je pagina 24 tot 35 voor. Daarin voert Hip zijn eerste plannetje uit waarmee Pip moet verdwijnen. Wat vinden ze van Hips plannetje? Kunnen ze zelf nieuwe plannen bedenken om Pip te laten verdwijnen?

Alleen of samen met anderen mogen ze die ‘verdwintrucs’ verwerken. Stimuleer hen om de talenten te bundelen. Suggesties voor verwerking zijn: een nieuw plan van Hip bedenken en uitbeelden, een stripverhaal maken, kamishibai-prenten maken... De kamishibai zelf, een Japans vertelkastje, kan je ontlenuen in de bib of zelf maken. Meer uitleg daarover staat op:

http://www.steunpuntgok.be/downloads/goktip_kamishibai.pdf

of <http://www.abc-web.be/nl/abc-kamishibai>.

Alle werkjes worden gepresenteerd in één map: de kamishibai-prenten, de stripverhalen...

Van de toneelstukjes maak je foto’s die ook in de map komen. Je kan kiezen voor één van de mappen waarop de kinderen de onderdelen van het boek hebben gekleefd. Wat ontbreekt er nog op dat boek, denken ze? (‘De namen van alle kinderen van de klas, want zij zijn nu ook ‘mede-auteur’ of ‘mede-illustrator’ van dit boek’). Op een blanco strook schrijven de jonge auteurs hun naam na die van Loes Hazelaar, op een andere blanco strook noteren de illustratoren dan weer hun naam na die van Richard Verschaagen. Dat wordt dan het nieuwe klasboek.

Zorg er wel voor dat er naast het nieuwe klasboek één map of boek blijft staan met de originele onderdelen van het boek. Zo blijft het verschil helder voor de kinderen.

Nederlands – 2 Spreken – 2.7

Nederlands – 4 Schrijven – 4.4 – 4.8

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.6
Muzische vorming – 3 Drama – 3.1
Muzische vorming – 4 Beweging – 4.2
Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.5
Sociale vaardigheden – 3 Samenwerking

– **Filosoferen**

Lees verder voor. Zo leert de klas de nieuwe plannetjes van Hip kennen. Herkennen ze hun eigen ideetjes? Hou een filosofisch getinte nabespreking:

- Waarom doet Hip dit? Hoe voelt hij zich? Begrijpen jullie hem?
- Heb jij je ook al eens zo gevoeld? Heb jij je ook al eens zorgen gemaakt om iets of iemand nieuws in je buurt?

Focus daarna op het begrip ‘delen’:

- Wat kan je allemaal delen? (‘voorwerpen, ruimte, liefde, aandacht, kennis, mensen...’).

Stuur zelf het gesprek in een zo breed mogelijke richting zodat de kinderen niet enkel bij voorwerpen blijven. Laat de kinderen daarna situaties bedenken waarin ze op verschillende manieren voorwerpen, liefde, aandacht... moeten delen. Vraag bij elke situatie:

- Hoe zou jij reageren?
- Waarvan of van wie kan je reactie afhangen?

Laat het boek in de klas staan zodat de kinderen er verder kunnen in lezen. Als je merkt dat de klas erg gegrepen is door het verhaal, kan je elke dag een stukje verder voorlezen.

Nederlands – 2 Spreken – 2.7
Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.6
Wereldoriëntatie – 3 Mens – 3.1 – 3.2

– **Rijmen**

Hip hoort niet goed meer, en maakt zo ongewild rijmpjes. Lees onderstaande stukjes voor en laat de kinderen de rijmwoorden ontdekken:

- “Doe eens lief, Hip” zegt Eef, “Pip is je zus. Niet echt, maar wel een soort van zus.”
“Wat zeg je? Een soort van mus?” blaft Hip. (p. 13)
- “Wat moet jij met de krant van Eef? Eef leest de krant. Jij toch niet?”
“Nee, ik plas op de krant,” waft Pip.
“Wat zeg je? Pas jij op de krant?” blaft Hip. (p. 27)

Daarna mogen ze nieuwe zinnen bedenken, met een slechthorende juf, mama... in de hoofdrol. Geef zelf eerst een voorbeeld. Wat zou de juf kunnen antwoorden als een kind vraagt: ‘Mag ik naar het toilet?’ (‘Wat zeg je? Wil jij een kroket?’). En wat zou de moeder kunnen antwoorden als haar dochter of zoon zegt: ‘Mama! Ik ben thuis’ (‘Wat zeg je? Is er een muis?’).

Laat de kinderen nieuwe situaties bedenken: thuis, in de klas, om het even waar. Is dat te moeilijk voor hen, dan geef jij hen een eerste zin waarop zij – slechthorend en rijmend – moeten antwoorden. De antwoordzin moet niet precies hetzelfde zijn opgebouwd als de zin die jij opgeeft. Belangrijk is vooral dat er twee rijmende woorden inzitten. Dat lukt het best met eindrijm.

Je kan deze opdracht ook in duo’s laten uitvoeren. Daarna spelen ze hun vondsten na voor de klas. Dit is een opdracht die niet lang hoeft te duren, en die de kinderen beslist leuk vinden.

Nederlands – 1 Luisteren – 1.9
Nederlands – 2 Spreken – 2.7
Nederlands – 6 Taalbeschouwing – 6.5

En verder

Ik ben een hond

Kunnen honden spreken? Op welke manier? Eef begrijpt haar hond door zijn geblijf. Laat de kinderen duo's vormen: de ene is het baasje, de ander de hond. De honden mogen enkel blaffen, geen menselijke gebaren maken. De baasjes raden wat de hond 'zeft'.

Verzin met de kinderen leuke situaties, bijvoorbeeld:

- Je moet dringend plassen en je wil dat je baasje de deur open doet.
- Je bent erg boos want iemand wil je baasje pijn doen en jij wil hem verdedigen.
- Je wil een knuffel.
- Je ligt in je mand te dromen over een stout plan.
- Je bent bang, het dondert.
- Je bent heel blij want je mag een wandeling gaan maken in het park.
- ...

Je kan deze expressie-oefening ook met de hele klas samen in een grotere ruimte doen. Verdeel de groep dan in honden (spelers) en baasjes (kijkers) en maak duo's. Dat neemt de angst weg ('Voldoe ik wel?'), en maakt opbouw en verbetering mogelijk. Voorzie af en toe een moment waarop de kinderen die dat willen één van hun blafscènes voorstellen voor de groep. De kijkers raden dan wat het blaffende kind zou bedoelen.

Muzische vorming – 3 Drama – 3.3 – 3.5

Muzische vorming – 6 Attitudes – 6.4

Dieren raden

Pip heeft nog nooit een poes gezien. Hip legt het uit. Lees die passage op pagina 40 voor, vanaf "*Ik zie een poes...*" tot het einde van de pagina.

De passage is de perfecte introductie voor een spreekoefening. De kinderen, elk apart of in een groepje, nemen een dier in gedachten. Ze praten er één minuut over zonder de naam van het dier zelf te gebruiken. Na één minuut mogen de andere kinderen raden. Antwoorden zoeken ze per twee, in overleg. Ze schrijven de naam van het dier op een briefje of een klein white board. De briefjes of bordjes gaan tegelijkertijd de lucht in. De spreker of het groepje sprekers vertelt welke dieren naam de juiste was.

Nederlands – 2 Spreken – 2.6 – 2.7

Stapmeditatie

Pip beleeft heel wat dingen voor de eerste keer. Zo denkt ze dat ze op water kan lopen. Ze springt het meer in, zinkt naar beneden en wordt kletsnat. Zonder dat ze het goed beseft, begint ze te zwemmen. Dat staat te lezen op pagina's 44 tot 47.

Hetzelfde geldt voor mensen en in het bijzonder voor kinderen. Zijn er dingen die ze onbewust doen, net zoals Pip? Wat kunnen ze nu dat ze vorig jaar nog niet konden?

Doe daarna met de klas een stapmeditatie. Je laat hen rondwandelen en opdrachten uitvoeren, bij voorkeur in een grote ruimte als de turnzaal. Door de opdrachten beseffen ze nauwelijks dat ze wandelen. Ze krijgen meer inzicht in hun lichaam en bewegingen, ze worden rustiger en zijn zich meer bewust van wat ze kunnen.

Alles over stapmeditatie lees je hier:

http://www.aandacht.be/NL/hulpbronnen_inspiratie.html

Hou je niet van meditatie, leer de kinderen dan gewoon iets verrassends nieuws, bijvoorbeeld ‘schrijven met de voeten’. Laat de kinderen verwoorden wat ze voelen, denken, zien, ervaren... bij het uitvoeren van de nieuwe opdracht.

Muzische vorming – 6 Attitudes – 6.1 – 6.5

Wereldoriëntatie – 1 Natuur – 1.1

Wereldoriëntatie – 3 Mens – 3.1 – 3.2

Lichamelijke opvoeding – 1 Motorische competenties – 1.6 – 1.7 – 1.8 – 1.28

LESTIP

3

Job en de duif

Evelien De Vlieger en Noëlle Smit (ill.)

Lannoo, 2010

OVER HET BOEK

Job kan behoorlijk uit zijn humeur raken, zoals wanneer zijn tand los zit en pijn doet. In de tuin komt hij Duif tegen, die net zo slechtgeluimd is. Ze is het beu om wedstrijdjes te vliegen voor haar baas. Maar hij houdt Duifs man vast, dus kan ze er niet vandoor. Job bedenkt een plan om haar man stiekem te laten ontsnappen.

Een grappig boek dat meegroeit met het leesniveau van eerste lezers (van AVI-1 tot AVI-3). De dialogen tussen Job en Duif zijn erg pittig, ondanks de beperkingen in taal. De kleurrijke illustraties maken van dit boek een mooie uitgave.

AAN DE SLAG

Aanzet

Vertel de kinderen dat je een boek gaat voorlezen over een brutaal dier. Een dier dat de weg terugvindt van Spanje tot hier, zonder kaart en zonder de weg te vragen. Een dier dat daardoor veel prijzen kan winnen, dat heel snel is en in een hok woont.

Schrijf aan bord het eerste deel van de titel van het boek: *Job en de...* Laat de kinderen raden. Geef eventueel de eerste, en als dat niet lukt, ook de laatste letter prijs. Hak het woord desnoods zoals je dat in de leestechnische les doet. In het buikje van het woord zet je echter niets. Woord geraden? Laat de kinderen dan het boek bekijken en reageren. Vinden ze de naam van de auteur en de illustrator?

Peil naar hun duivenkennis:

- Wat weet je over een duif?
- Heb je al eens een duif gezien? Waar of in welke situatie?
- Wie kent er verschillende soorten duiven?
- Wie heeft zelf duiven? Of wie kent iemand die duiven heeft, een duivenmelker?
- Zou jij een duif willen?

En kunnen ze raden waarover het verhaal zal gaan, nu ze de titel kennen?

Verwerkingsactiviteiten

- *Boos* (p. 10-15)

Lees na het inleidende kringgesprek uit de aanzet meteen het eerste stukje voor: *BOOS* (p. 10-15). Laat de kinderen reageren.

- Wat denk je nu over die duif?
- Wat kan wel, wat niet in het echt? ('De duif uit het verhaal kan praten. Een echte duif kan dat niet').
- Kunnen dieren ook boos zijn of niet tevreden? Hoe zie je dat? Kan je dat ook aan de tekeningen zien?

- Zie je ook aan mensen hoe ze zich voelen? Hoe?
- Toont iedereen op dezelfde manier dat hij boos of ontevreden is?
- Waar voel jij je boosheid zitten in je lichaam?

Nederlands – 1 Luisteren – 1.9

Wereldoriëntatie – 3 Mens – 3.2

Wereldoriëntatie – 4 Maatschappij – 4.8

- **Eigenschappen**

In datzelfde stukje *BOOS* (p. 10-15) lees je dat de duif graag benen wil, om mee te lopen.

Welke andere eigenschappen heeft de duif? Wat zijn eigenschappen eigenlijk? En kunnen ze de eigenschappen van enkele andere dieren opsommen?

Je kan op twee manieren te werk gaan:

- Neem een foto van elk kind, print de foto's uit op A4-formaat. Of laat de kinderen zelf een foto van elkaar nemen – zorg ervoor dat ze volledig, van kop tot teen, op de foto staan. Eventueel zorg je naast foto's in vooraanzicht ook voor profiel-foto's. Op hun foto brengen ze diereneigenschappen aan die ze zichzelf het liefste wensen: een dikke vacht (om het in de winter altijd lekker warm te hebben), een staart (om mee aan een boomtak te bengelen), vleugels (om te vliegen), vinnen (om snel te kunnen zwemmen)...
- Je laat de kinderen een nieuw dier bedenken. Dat dier bezit alle favoriete eigenschappen van verschillende dieren samen. Bijvoorbeeld: een vliegende giraf met een lange staart waarmee hij in de boom kan hangen.

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.4 – 1.6

Wereldoriëntatie – 2 Techniek – 2.15

Wereldoriëntatie – 1 Natuur – 1.5

- **De duif heet...**

Lees het stukje *NAAM* op pagina's 96 tot 99 voor.

- Wanneer geef je een dier een eigennaam en wanneer gebruik je een soortnaam? Wanneer zeg je bijvoorbeeld 'hond' en wanneer noem je een hond 'Loebas'? Leg eventueel uit wat een soortnaam (en wat een eigennaam) is en laat ze enkele voorbeelden opsommen.
- Is de duif (die Druifje heet) tevreden over haar naam? Begrijp je dat?

Laat de kinderen in kleine groepjes een nieuwe naam bedenken voor de duif. De naam moet wel bij haar passen.

Tijdens het overlegmoment leg je even alles stil en lees je het stukje *BOL* op pagina's 112 tot 115 voor.

Hier voeren de duiven zelf een discussie over een nieuwe naam voor Druifje. Misschien willen de kinderen nu wel een andere richting inslaan? Geef ze opnieuw even bedenktijd. Nadien laat je hen per groepje de naam voorstellen en uitleggen waarom die naam bij de duif past. Tot slot lees je het einde van het verhaal voor: *HAP* (p. 116-121). Daarin wordt een nieuwe naam voor de duif gekozen: Diva. Zijn ze het met de keuze eens? Wat is een 'diva'? Ze zoeken de betekenis op in het woordenboek of op internet.

Nederlands – 1 Luisteren – 1.9

Nederlands – 6 Taalbeschouwing – 6.1

Wereldoriëntatie – 7 Brongebruik

ICT – 6

– ***Ik heet...***

Laat elk kind vragen aan zijn ouders waarom hij of zij precies die voornaam kreeg. Leg in de klas ook een voornamenboek. Zijn ze tevreden met hun naam? Waarom (niet)?

Daarna mag iedereen een nieuwe naam kiezen. Geef hen voldoende tijd – de opdracht kan je ook in hoekenwerk of contractwerk opnemen. De nieuwe naam schrijven ze in het midden van een blad. Dat doen ze in kleuren of op een manier die bij die naam past. Daarna maken ze een woordenweb rond de naam: woorden die ze associëren met de naam, of met henzelf. Kinderen die liever tekenen, mogen dat ook.

Het kan zijn dat kinderen het moeilijk vinden om een nieuwe passende naam te vinden voor zichzelf. Soms nemen kinderen ook de naam van een vriendje, of zijn er een heleboel kinderen die dezelfde naam kiezen. Je kan daarom ook nieuwe namen laten bedenken bij diersoorten.

Daarvoor kan je de boeken *Raaf, ree, lees je mee?* of *Zoo groot!* gebruiken (zie: Bibliografie).

Per twee kiezen de kinderen een dier uit, en geven het een passende eigennaam. De naam wordt groot en dik op een A4-blad geschreven. Schrijven en inkleuren van de naam doen ze zó dat ze iets verklappen over het dier. Zo kleuren ze bijvoorbeeld de letters van de nieuw verzonden eigennaam voor een tijger in met zwartoranje strepen. Sta open voor nieuwe ideeën van de kinderen. Zie je niet meteen een duidelijke link, laat de kinderen het verband dan verduidelijken. Vaak zijn het net de denkers die met verrassende links afkomen.

Nederlands – 4 Schrijven – 4.1 – 4.8

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.6

Leren leren – 2

En verder

– ***Praatstoel***

Lees het stukje *RUI* (p. 22-27) voor. Wat komt Job allemaal te weten over de duif? ('Ze verliest elk jaar haar pak. Dan is ze in de rui.') Willen ze nog meer weten over de duif? Dan mogen ze in hun vrije (lees)tijd het boekje lezen: daar staat heel wat meer in over duiven.

Zeg dat je ook wat te weten wil komen over andere dieren. Plaats een stoel vooraan in de klas. Daarop komt een kind te zitten dat zich inleeft in een dier naar keuze. De andere kinderen mogen het dier interviewen. Laat eerst de kinderen aan bod komen die zichzelf spontaan aanbieden. Ze vertellen eerst welk dier ze zijn, daarna kan het interview beginnen. Je kan kinderen ook in groepjes van twee of drie op de stoel(en) laten plaatsnemen. Niemand is verplicht: wie niet op de stoel durft te zitten, is misschien wel een goede vragensteller en is net zo goed betrokken. Door deze werkvorm gaan kinderen zich automatisch inleven in de leefwereld van dieren.

Nederlands – 1 Luisteren – 1.9

Nederlands – 2 Spreken – 2.2 – 2.6

– ***Pleidooi***

Lees het stukje *ROEKOE* voor (p. 82-87). Job wil de duif houden. Hij houdt een pleidooi en pakt dat goed aan. Laat de kinderen nu zelf een pleidooi bedenken voor een dier. Je kan de opdracht op verschillende manieren uitwerken:

- Je laat kinderen de keuze om individueel of met meer voor een dier te pleiten. Vooraf laat je alle positieve punten kort noteren in een woordweb.
- Je werkt met een binnenkring en buitenkring, een soort van speeddaten. Je maakt twee kringen in de zithoek. De binnenkring zit in het midden en kijkt naar een kind in de buitenkring. Kort vertellen eerst de kinderen van de binnenkring welk dier ze

zouden willen hebben en waarom. Daarna is de buitenkring aan de beurt. Na ongeveer drie minuten laat je een belletje rinkelen en schuift de binnenkring één plaatsje op naar rechts. Doe dit enkele keren zodat de kinderen verschillende verhalen horen en hun eigen verhaal een aantal keer opnieuw kunnen vertellen.

- Je kan de klas ook indelen in groepen. Elke groep krijgt een dier toegewezen. Ze pleiten om beurten voor de klas om het dier te mogen houden. De overige leerlingen spelen de ouders en mogen kritische vragen stellen. Bespreek vooraf met de kinderen wat je onder ‘kritische vragen’ verstaat.

Nederlands – 1 Luisteren – 1.9

Nederlands – 2 Spreken – 2.2 – 2.6

BIBLIOGRAFIE

Raaf, ree, lees je mee? / Henriette Boerendans, Gottmer, 2011

Zoo groot! / Teruyuki Komiya, Toyofumi Fukuda (ill.) en Maartje Beukers (vert.), De Fontein, 2010

LESTIP

4

Raaf, ree, lees je mee?

Henriette Boerendans

Gottmer, 2011

OVER HET BOEK

Tijdens een kampeertrip ontdekte Henriette Boerendans een heleboel inlandse dieren: de mol, de vos, de das, de mus, de kat, de raaf en de ree... Over die dieren schreef ze korte tekstjes met verrassende, niet-alledaagse weetjes. Die vond ze in boeken, maar ook door vragen te stellen aan dierenverzorgers.

Beginnende lezers kunnen de zorgvuldig uitgekozen diernamen – die meestal bestaan uit drie letters – zelf vlot lezen; gevorderde lezers kunnen met de teksten aan de slag. De mooie houtsneden geven dit boek een kunstig tintje.

AAN DE SLAG

Aanzet

Scan de prenten in en projecteer ze, of toon het boek in de kring. Elke prent stelt een dier voor. Kunnen ze raden om welk dieren het gaat? Gaat dat makkelijk? Hoe komt dat? ('Het zijn geen vreemde dieren. Alle dieren komen in België voor.')

Misschien geven de kinderen aan dat de dieren en hun omgeving geen waarheidsgetrouwe kleuren hebben. Gebeurt dat niet spontaan, ga dan zelf dieper op de prenten in:

- Zijn de afbeeldingen in dit boek foto's?
- Hoe heeft de illustrator ze gemaakt? (Ga er niet te diep op in, dat komt later nog aan bod).
- Spreken de prenten je aan? Waarom (niet)?

Laat de cover bekijken:

- Wat is de titel?
- Wat valt er op aan de titel? Welke letters komen er vaak in voor?
- Er staat maar één naam op het boek. Wie zou het zijn? De auteur? De illustrator?

Ga daarna naar de website van Henriette Boerendans: www.boerendans.com. Bij de rubriek 'Kinderboeken' lees je hoe het boek ontstond en hoe Boerendans niet alleen de tekst schreef, maar ook de prenten maakte.

Als afsluiter kan je de prenten bedekken en de kinderen het woord op de andere pagina laten lezen.

Nederlands – 1 Luisteren – 1.9

ICT – 6

Verwerkingsactiviteiten

– *Dierenquiz*

Verdeel de kinderen in groepjes. Geef elk groepje een klein whiteboard of een invulblad. Kies een dier uit zonder de naam te vermelden en lees de tekst bij dat dier voor. De dierennaam in kwestie vervang je telkens door ‘mmm’. De kinderen vullen telkens in om welk dier het gaat. Na elke ronde laat je de afbeelding zien en de naam van het dier. Weten ze zelf nog meer over dat dier? En wat zijn ze te weten gekomen dat ze nog niet wisten?

Kies hooguit vijf dieren uit. Zo prikkel je de kinderen om zelf verder te lezen over de andere dieren. Dezelfde opdracht kunnen kinderen zelfstandig herhalen in het hoekenwerk. Het ene kind leest de tekst voor, het andere kind raadt om welk dier het gaat.

Haal ook andere informatieve boeken in de klas over de dieren die in het boek voorkomen en geef de kinderen de kans om hierin te ‘snuffelen’ (zie: Bibliografie).

Nederlands – 5 Strategieën – 5.3

– *Klasdrukunst*

De afbeeldingen in dit boekje zijn een uitstekende introductie op een activiteit rond druktechnieken. De kinderen brengen stempels mee, om het even welke (bijvoorbeeld oude stempels die gebruikt werden om stoffen te bedrukken). Laat hen voelen aan de stempels. Wat merken ze?

Geef hen daarna enkele gewone voorwerpen. Welke vorm krijg je als je met die voorwerpen drukt? De verfafdruk van een tennisbal of een voetbal bijvoorbeeld geeft slechts een puntje, in plaats van een mooie ronde. Hoe komt dat, denken ze?

Verwijs naar Boerendans’ houtsneden. Op haar website lees je er meer over en kan je een diashow van de houtsneden opstarten.

Daarna is het aan de kinderen om verschillende druktechnieken te ontdekken:

- De kinderen stempelen dierenamen met letterstempels (bijvoorbeeld met de handige Linkprint-stempeldozen). Heb je geen letterstempels, zet dan een oude typemachine in de klas waarop de kinderen tijdens vrije momenten, hoekenwerk of contractwerk naar hartenlust kunnen typen. Voor kinderen is het fijn om te zien hoe elke letter letterlijk op het papier gedrukt wordt. Laat de typemachine langere tijd in de klas staan. Ook voor andere opdrachten kunnen ze die gebruiken: een titel bij een tekening bedenken en uittikken, een woordenrijtje tikken voor de taalles, een tekstje overtikken. Voorzie een A4-bakje met papier, bij voorkeur verschillende soorten (kladpapier, gekleurd tekenpapier, kalkpapier...). Zo kunnen ze experimenteren.
- De kinderen snijden een vormpje uit in een aardappel en stempelen het daarna op papier. Opletten geblazen voor ongelukken met scherpe mesjes. Gebruik desnoods een gewoon mes.
- Ook met oude fietsbanden, zowel met buiten- als binnenbanden kan je makkelijk aan de slag. (Vraag je fietshandelaar om gratis oude exemplaren). De kinderen snijden een vormpje uit de band en kleven het op een blokje hout. Zo heb je voor jaren herbruikbare, handige stempels.
- Zelfs restjes isolatiemateriaal zijn prima drukmateriaal: uit de zachte, gele of lichtblauwe isolatie-platen (PU) kan je makkelijk vormen snijden, maar je kan de platen ook inkerven.
- Wees creatief. Kinderen mogen ook zelf (natuurlijke) stempelvormen zoeken en meebrengen, zoals een oude blokkendoos bijvoorbeeld.

- Naast stempelen – een traditioneler drukvorm – kan je kinderen ook vormen en knipsels laten kopiëren. Een kopieerapparaat werkt met lichtdruk. In dat geval kan je enkel zwart-witafdrukken maken die ze kunnen inkleuren.
- Een andere druktechniek is monotype. In de lestips Makkelijk Lezen (Lestip 3: ‘Een vink zegt sus’) vind je hierover meer uitleg.

Daarna is het aan de kinderen zelf. Laat hen een prent maken van een dier, enkel door vormen te drukken en met elkaar te combineren tot een dier naar keuze. Potloden en stiften gebruiken is in deze opdracht verboden.

Laat de kinderen steeds inkt of verf op waterbasis gebruiken, zodat ze zonder gevaar voor onuitwisbare vlekken kunnen stempelen. Zorg voor schortjes. Hang de prenten omhoog. Herkennen ze elkaars dieren? Wat vinden ze nu van de prenten in het boek? Ze zullen beslist meer bewondering krijgen voor Boerendans’ houtsneden.

Kinderen die graag schrijven kunnen nadien een (informatief) stukje bij hun dierenprent typen – eventueel als steloefening. Ze kunnen over hun eigen ervaringen met het dier schrijven, of leuke weetjes opzoeken in extra boeken over dieren die jij voorziet. Je kan hen ook laten praten met dierenverzorgers om informatie te verzamelen, net zoals Henriette Boerendans deed. Dat kan een professionele verzorger zijn, maar ook een klasgenootje, een buur of familie.

Je kan de klas voor deze activiteit ook opdelen: de ‘illustratoren’ drukken een dierenprent, de ‘auteurs’ zorgen voor de tekst bij de prent.

Wiskunde – 3 Meetkunde – 3.2

Nederlands – 3 Lezen – 3.5

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.1 – 1.3

En verder

– *Wie is het?*

Maak zelf een ‘Wie is het’-spel. Kopieer de miniatuurversies van de dierenafbeeldingen op pagina’s 6 en 7 drie keer. Knip de drie identieke reeksen prenten uit. Bij twee reeksen bevestig je onderaan elk prentje een wasknijper. Zo blijven de prenten makkelijk rechtop staan.

Speel in kleine groepjes (of duo’s). Plaats twee banken tegenover elkaar. De kinderen zetten elk een reeks prenten met wasknijper rechtop voor zich op de bank. Het spreekt voor zich dat ze elkaars prenten niet mogen zien. De derde reeks uitgeknipte prenten, zonder wasknijper, leggen ze omgekeerd in het midden van de twee banken. Elk groepje trekt een prent uit de omgekeerde stapel. Die zetten ze ook rechtop voor zich, met een wasknijper. Zo kunnen ze tijdens het spel onthouden welk dier ze getrokken hebben.

De groepjes moeten nu om ter snelst raden welk dier de tegenpartij heeft getrokken. Dat doen ze door om beurt een ja-nee vraag te stellen. Luidt het antwoord op de vraag ‘Heeft het dier vier poten?’ ‘Ja’, dan leggen de kinderen alle dieren die géén vier poten hebben neer. Schiet er na enkele gerichte vragen maar één dier meer over, dan stellen ze de eindvraag: ‘Was jullie dier de / het... (naam dier)?’ Het groepje dat als eerste de juiste dierennaam raadt, is gewonnen.

Je kan ook een memoryspel maken met zowel de prenten als de dierennamen.

Nederlands – 2 Spreken – 2.2 – 2.7

– *E-post*

Op haar site staat te lezen dat Boerendans wel twee weken tot een maand aan één houtsnede werkt. Je kan de kinderen een e-mail laten sturen naar Henriette Boerendans (doorklikken op ‘Contact’) om nog meer te weten te komen. Laat hen vertellen over hun eigen ervaringen met drukkunst, en laat hen vragen stellen. Bijvoorbeeld hoe ze precies te werk gaat, wat ze het leukst, het meest vervelend, het moeilijkst... vindt aan de houtsnedetechniek. Stuur enkele scans van het werk van de klas mee.

ICT – 5 – 6 – 8

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.3

– *Zo slim als... een varken*

Lees het stukje over de pauw voor. Breng daarna het gezegde ‘zo trots als een pauw’ aan.

Hoe zou een trotse pauw lopen? Kunnen de kinderen ook zo lopen?

Hang daarna alle dierenafbeeldingen uit het boek aan bord. Bij elke prent mogen de kinderen één adjectief zoeken dat ze met het dier associëren. Wellicht kiezen ze dan voor de hand liggende associaties. Schrijf alle adjectieven door elkaar op het bord. Daarna noteer je de vergelijking ‘zo... als een...’.

Nu gaan de kinderen opnieuw aan het associëren – een adjectief aan een dier koppelen – maar ze moeten zich wel baseren op wat ze hebben gelezen over de dieren in het boek. Zo schrijft Henriette Boerendans over het varken dat het een erg slim dier is. De vergelijking ‘Zo slim als een varken’ ligt dan voor de hand. Dergelijke vergelijkingen zijn meteen veel frisser dan de klassieke associaties als ‘Zo trots als een pauw’ of ‘Zo sluw als een vos’.

Je kan deze opdracht ook inbrengen als hoekenwerk of contractwerk. Een leuke afsluiter kan zijn om de nieuwe associaties als aanzet voor een drama- of een bewegingsopdracht te gebruiken.

Nederlands – 4 Schrijven – 4.1

Nederlands – 3 Lezen – 3.5

Nederlands – 6 Taalbeschouwing – 6.1

Muzische vorming – 3 Drama – 3.2

Muzische vorming – 6 Attitudes – 6.4

BIBLIOGRAFIE

Beestenbaby's: het grote kijkboek / Béatrice Fontanel en Karel Verleyen (vert.), Biblion, 2004

De geïllustreerde dierenatlas / Virginie Aladjidi, Emmanuelle Tchoukriel (ill.)

en Tjitske Veldkamp (vert.), Nieuw Amsterdam, 2010

Dieren uit de kunst / Claire d'Harcourt en L.M. Niskos (vert.), Lemniscaat, 2002

Kijk, wat een dierenrijk! / Stéphanie Ledu en Gemma van Leeuwen (vert.), Clavis, 2005

Mus / Hans Post, Kees Heij en Irene Goede (ill.), Lemniscaat, 2006

LESTIP

5

Siebe schaap wil ook een mensje

Kirsten Boie, Philip Waechter (ill.) en Esther Ottens (vert.)

Gottmer, 2010

OVER HET BOEK

Zoals ieder kind een huisdier wil, wil Siebe Schaap een huismensje. Hij krijgt er eentje voor zijn verjaardag. Eten geven, hok verschonen, knuffelen en het mensje uitlaten: Siebe Schaap heeft het er druk mee. Wanneer Karlijn Kalf hem aanmoedigt om het mensje zonder leiband uit te laten – het huismensje is toch tam? – gaat het mis. Siebe Schaap schakelt zijn ouders en zijn dierenvrienden in om het weggelopen mensje te zoeken...

De omkering in dit prentenboek – een mens als huisdier, een huisdier als baasje – is een originele benadering van een alledaags thema. Met grappige, stripachtige tekeningen.

AAN DE SLAG

Aanzet

In een kringgesprek laat je de kinderen aan het woord die een huisdier hebben: welk huisdier hebben ze, hoe heet het, welke verzorging heeft het nodig? Laat de andere kinderen meedenken en aanvullen wat ze weten over de huisdieren die aan bod komen. Noteer de genoemde dieren aan bord, en schrijf ook op welke verzorging ze nodig hebben.

Kinderen die geen huisdier hebben, kunnen vertellen of ze er graag één zouden hebben en welk, of kunnen vertellen waarom ze er geen krijgen.

Nederlands – 2 Spreken – 2.6

Laat de kinderen een tekening maken van het huisdier dat ze graag zouden hebben. Alle dieren kunnen, ook de niet voor de hand liggende! Dat bereidt hen meteen voor op het fantasieverhaal dat je vertelt. Voorzie voor de tekenopdracht voldoende fotoboeken over dieren (zie: Bibliografie). Ze helpen kinderen bij het tekenen. Als je de kinderen een tekening op hetzelfde formaat laat maken, kan je die later als memorykaartjes gebruiken (zie: verder).

Hang alle tekeningen omhoog, voor de rest van de Jeugdboekenweek. Dat kan de fantasie van de kinderen prikkelen of hen nieuwe ideeën geven. Moedig de kinderen aan om elkaars werk te respecteren en te waarderen.

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.6

Laat de kinderen de cover van het boek zien. Ideaal is het als je hem kan inscannen. Stel vragen:

- Wat zie je?
- Welke titel heeft het boek?
- Wie heeft het geschreven?
- Wie zorgde voor de illustraties?
- Welk dier staat er op de cover?
- Wat is de naam van het dier?
- Wat is een mensje?

- Waarom zit het mensje in een kooi?
- Waarover zou het boek gaan?
- Denk je dat wat er in dit boek staat echt kan gebeuren?

Nederlands – 2 Spreken – 2.6

Lees de achterflaptekst voor. Willen ze nog meer van het verhaal horen? Lees het volledige verhaal voor. Belangrijk is om de spanning die in het boek voelbaar is, over te brengen bij de kinderen. De verwachtingen en gevoelens van Siebe mag je goed in de verf zetten. Laat bij de bespreking af en toe stiltemomenten toe. Kijk rond en voel wat er leeft in de groep, en speel erop in.

Verwerkingsactiviteiten

- Prenten

De prenten digitaal vergroten biedt voordelen voor de klassikale bespreking. Hieronder volgen enkele suggesties om de illustraties te bespreken.

Op pagina 6 vind je een heel gedetailleerde prent van een aantal dieren die hun huismensje bij zich hebben. Elk dier is anders, elk dier heeft ook een ander mensje:

- Welk mensje hoort bij welk dier?
- Waarom denk je dat? Hoe zie je dat?
- Kan je het mensje beschrijven?
- Zijn de mensjes ‘vrouwtjes’ of ‘mannetjes’? (Die benamingen sluiten beter aan bij het verhaal dan ‘meisjes’ en ‘jongens’.)

Je kan het ook – aan de hand van de prent op pagina 10 – hebben over de manier waarop Siebe zijn mensje te eten geeft. Bij de prent op pagina 11, waarop Siebe zijn mensje verzorgt, kan je de link leggen met hoe de kinderen hun dieren verzorgen. Sta ook stil bij goede intenties om voor dieren te (blijven) zorgen.

Met de grote prenten vol dieren op pagina’s 21 en 22 kan je via groepswork of contractwork aan de slag. Je kan hoeveelheidsbegrippen als ‘meer-minder’, ‘groot-klein’, ‘evenveel’, ‘eentje meer’, ‘eentje minder’... inoefenen; je kan dieren oplijsten en turven; poten tellen... Stel concrete vragen die met hulp van de illustraties kunnen worden opgelost:

- Hoeveel koeien zie je op de prent?
- Hoeveel konijnen tel je?
- Hoeveel konijnen zijn er meer dan koeien?
- Welke dieren zijn groot?
- Welke dieren zijn klein?
- Hoeveel (soorten) dieren tel je op de grote prent?
- Welke dierensoort komt het meest voor op de prent?
- Welke dierensoort komt het minst voor op de prent?

Nederlands – 2 Spreken – 2.6

Muzische vorming 1 – Beeld – 1.6

- Alliteratie

In het boek hebben alle dieren een (eigen)naam die begint met de eerste letter van hun soortnaam: Siebe Schaaap, Karlijn Kalf, Heiko Hond... Zoek nu met de kinderen voor elke letter van het alfabet een dierennaam en verzin er een passende eigennaam voor met dezelfde beginletter.

Neem er opnieuw de memorykaartjes bij die de kinderen eerder tekenden als aanzetopdracht. Geef hen een tweede kaartje. Daarop schrijven ze de allitererende dierenamen die ze gepast

versieren. Leg de kaartjes alfabetisch en zoek welke dieren of letters ontbreken. Zo oefen je het alfabet op een prettige en speelse manier in. De kinderen die snel werken en willen, maken de ontbrekende kaarten. De kaarten kan je later als memoryspel gebruiken.

Nederlands – 6 Taalbeschouwing – 6.1

– *Filosoferen*

In dit boek houden dieren ‘huismensjes’: een uitstekende aanleiding om over de achterliggende realiteit (de verhouding tussen mensen en huisdieren) te filosoferen.

- Ken je dieren die in een kooi gehouden worden?
- Waarom zitten die dieren in een kooi?
- Zouden die dieren even goed buiten hun kooi kunnen leven? Wat zou er dan gebeuren?
- Vinden die dieren het fijn in hun kooi? Kunnen die dieren dat zeggen of laten merken? Luisteren mensen daarnaar? Waarom (niet)?
- Hoe zou het mensje zich voelen in zijn kooi?
- Zou jij graag in een kooi zitten?
- Zou jij graag een huismensje zijn van een dier? Van welk dier wel en van welk dier niet?
- Hoe zou het zijn als dieren de baas zouden zijn?

In de bibliografie (zie: verder) staan, ter inspiratie, heel wat meer (prenten)boeken die een verhaal vertellen vanuit het perspectief van een huisdier.

– *Parcours voor mensjes*

Maak in de bewegingsruimte een parcours met matten, banken, trapjes, buizen... Deel de groep in in dieren en huismensen. Laat de mensjes oefeningen doen op het parcours. Zoals honden naar de hondenschool gaan, gaan deze mensjes naar de mensenschool. Welk mensje kan het parcours volledig correct afleggen? Maak kaarten met opdrachten voor het parcours. Laat ze oplopen qua moeilijkheidsgraad. Naast een mensje loopt een andere kind, zijn baasjesdier, dat controleert of de opdracht juist werd uitgevoerd.

Lichamelijke opvoeding – 1 Motorische competenties – 1.6 – 1.7 – 1.8 – 1.28

En verder

– *Dierenmaskers*

Laat de kinderen een masker knutselen van het dier dat ze graag willen hebben. Maskers kunnen ze eenvoudig maken: getekend op papier, geschilderd op karton, met een papieren zak, of met kippengaas en papier-maché... Met het masker op, brengen ze ‘iets’ over dat dier (een tekst, gedicht, lied...). Bied ter inspiratie gedichten, boeken, liedjes aan.

Je kan de kinderen ook in een stoet door de school laten trekken. Elk dier, herkenbaar door het masker en extra (al dan niet zelf gemaakte) attributen, loopt met zijn mensje aan de leiband. Ook voor de mensjes kan je bepaalde eigenschappen afspreken: een speciaal ‘loopje’, een specifieke houding of gelaatsuitdrukking. Het is altijd prettig om de rest van de school te laten zien dat jouw klas meedoet met de Jeugdboekenweek!

Muzische vorming – 3 Drama – 3.3

– *Dieren verzorgen*

Je kan met de kinderen stil staan rond ‘goed zorgen’ voor de huisdieren. Wat houdt het verzorgen van dieren in? Hoe verzorg je dieren het best? Verzorgingstips opzoeken kunnen de kinderen op internet, of in ‘weetboeken’ in de bibliotheek.

Je kan per dier steekfiches maken met korte eenvoudige vraagjes en die via contractwerk laten oplossen.

Nederlands – 1 Spreken – 1.9

Nederlands – 4 Schrijven – 4.6

– ***Luisterhoek***

Geef het boek een plaats in de klasbibliotheek en – voor een nog langer leven – in de luisterhoek. Spreek de tekst in, laat een belletje het einde van elke bladzijde aankondigen. Met een koptelefoon beluisteren de kinderen jouw ingesproken tekst, terwijl ze het boek doorbladeren. In de loop van het eerste leerjaar lukt het ze wellicht steeds beter om almaar meer woorden te herkennen.

Nederlands – 3 Lezen – 3.5

– ***Als ik nou een hondje mag***

‘Lieve snuit’ is een gedicht uit *Hou van mij* van Ted van Lieshout (voor de referenties van de bundel, zie: Bibliografie; voor de volledige tekst van het gedicht, zie: Jeugdboekenweek 2011, thema Geheim, Lestips eerste leerjaar). Lees het voor en bespreek op een eenvoudige manier de kenmerken van poëzie: de rijmende tekst, het lekker lopende ritme, de herhaling...

De tekst heeft een verrassende wending: een hondje krijgen lukt niet, een nijlpaard wel. Bespreek met de leerlingen het grappige, het onrealistische van dit gedicht. Hoe zou het zijn om een nijlpaard thuis te hebben:

- Hoe zou je een nijlpaard moeten verzorgen?
- Waar kan je een nijlpaard houden? In de badkamer? In de douche?

Nederlands – 6 Taalbeschouwing – 6.2

BIBLIOGRAFIE

Poëziebundel

Hou van mij / Ted van Lieshout, Leopold 2009 (Gedicht: Lieve snuit, p. 101)

Fotoboeken

Beestenbaby's: het grote kijkboek / Béatrice Fontanel en Karel Verleyen (vert.), Biblion, 2004

Hoi, hier ben ik! Hoe kleine dieren groot worden / Lorrie Mack en Merel Leene (vert.), Kluitman, 2009

Ik zie, ik zie...: een boek vol dieren / Sarah Davis en Dawn Sirett, Van Holkema & Warendorf, 2011

Kijk, wat een dierenrijk! / Stéphanie Ledu en Gemma van Leeuwen (vert.), Clavis, 2005

Schapen tellen / Hans van der Meer, Nieuw Amsterdam, 2007

Zoo groot! / Teruyuki Komiyama, Toyofumi Fukuda (ill.) en Maartje Beukers (vert.), De Fontein, 2010

(Prenten)boeken vanuit het perspectief van een huisdier

Beer is op vlinder / Annemarie van Haeringen, Leopold, 2004

Dagboek van een wombat / Jackie French, Bruce Whatley (ill.) en Annelies Jorna (vert.), Van Goor, 2010

Ik wil een hond / David LaRochelle, Hanako Wakiyama (ill.) en L.M. Niskos (vert.), Lemniscaat, 2008

Ik wil een poes / Tony Ross en Meinhard van de Reep (vert.), Altamira, 1998

Kleine raaf maakt ruzie / Nele Moost, De Eenhoorn, 2004

Kwaak / Martin Waddell, Helen Oxenbury (ill.) en J.H. Gever (vert.), Gottmer, 2008

Schatjepatatje / Marita De Sterck en Ceseli Josephus Jitta (ill.), De Eenhoorn, 2009

LESTIP

6

Zoo groot!

Teruyuki Komiya, Toyofumi Fukuda (ill.) en Maartje Beukers (vert.)

De Fontein, 2010

OVER HET BOEK

Zoo groot! is een dierenencyclopedie, maar geen gewone: nog nooit zag je dieren in een boek van zo dichtbij. Koppen van bekende en minder bekende dieren worden er op ware grootte afgebeeld; de allergrootste op uitvouwbare pagina's. Dieren die klein genoeg zijn, werden in hun geheel gefotografeerd. Naast de haarscherpe foto's vinden kinderen de wetenschappelijke naam van het dier, aangevuld met leuke weetjes en aantrekkelijke informatie. Een informatief kijkfeest!

AAN DE SLAG

Aanzet

Haal een plattegrond van de zoo of download de pdf (zie: www.zooantwerpen.be > Plan uw bezoek > Plattegrond), en kopieer pagina's 2 en 3 van *Zoo groot!*: een groot overzichtsplan van een diertuin dat tegelijk de inhoudstafel van het boek is. Bekijk en bespreek de plannen met de kinderen:

- Wie is al eens in een diertuin geweest?
- Welke dieren vind je in de diertuin?
- Waar wonen de verschillende dieren? Kan je op de plannen aanduiden waar ze wonen?
- Wat weet je over de verschillende dieren? Hoe groot zijn ze? Wat eten ze? Wat zijn typische kenmerken?

Omdat er zo veel dieren in de diertuin zijn, duurt het te lang om ze allemaal te bespreken. Je zou elk kind één dier kunnen laten kiezen op de diertuinplattegrond en hem of haar daar eerst over laten vertellen. Jij noteert op een lijst de gekozen dieren en wat de kinderen al over die dieren weten, onder de rubriek 'Wat we al weten'. Daarnaast laat je hen vragen over hun dier bedenken. Die vragen vul je ook aan op de lijst, onder de rubriek 'Wat we willen weten'.

Nederlands - 2 Spreken - 2.2

Neem het boek en bespreek de cover.

- Wat is de titel van het boek? Pols ook of ze het woordspel 'zo groot' versus 'Zoo groot' begrijpen.
- Welk dier staat er op de cover? Waaraan had je het dier herkend?

Lees de achterflap voor. Vertel hen over de voordelen van het boek: zelfs de allergrootste dieren kunnen ze op ware grootte ontdekken. Maak de kinderen nieuwsgierig: dit is geen voorleesboek, maar een kijk- en weetboek. Zou het boek kunnen helpen om de vragen in de 'Wat we willen weten'-rubriek op te lossen?

Nederlands - 1 Luisteren - 1.5

Verwerkingsactiviteiten

– *Op onderzoek*

Als aanzet voor deze opdracht bekijk je met de kinderen een willekeurige prent uit het boek:

- Wat zie je?
- Wat kan je lezen?
- Wat ontdek je op de tekeningen?
- Heb je iets ontdek dat je nog niet wist?
- Wat wil je nog weten?

Laat de kinderen kijken, ontdekken, vragen stellen en aan andere kinderen vertellen wat ze zien. Wek zo hun nieuwsgierigheid.

Maak na de klassikale bespreking groepjes van telkens twee kinderen. Verdeel de dieren over de duo's. Ze krijgen de opdracht om 'hun' dier op te zoeken in het boek en volgende dingen over de dieren te noteren:

- naam,
- geslacht,
- geschatte leeftijd,
- uitzicht (rubriek: 'Van dichtbij' in het boek),
- feiten (telkens in stripvorm, op de rechterpagina onderaan).

Noteer de zoekopdrachten met pictogrammen op een kaartje. Zo kunnen de duo's aanvinken wat ze al vonden en wat niet. Geef hen voldoende tijd. Ga langs bij de verschillende groepen en check of ze extra begeleiding nodig hebben. Laat de kinderen daarna kort hun dier voorstellen.

Voor deze activiteit is het handig om meerdere exemplaren van het boek in huis te hebben.

Ga naar de bib om exemplaren of vraag de klas wie het boek toevallig in huis heeft.

Nederlands – 2 Spreken – 2.5 – 2.6

– *Stripstrook*

Over elk dier vind je op de rechterpagina onderaan vier feiten in een verticale stripstrook. Je kan de kinderen ook eigen stripstroken laten maken. Geef hen een blad met bovenaan een dierennaam (tijger, kat, hond...) en daaronder een leeg striprooster. Ze zoeken vier eigenschappen van het dier op in *Zoo groot!* en andere informatieve boeken, en gieten die vier weetjes in vier striptekeningen. Voorzie ook tekstballonnen waarin ze woorden en korte zinnen kunnen noteren met weetjes over het dier (bijv.: het heeft ronde oren, een platte neus...).

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.4

Nederlands – 4 Schrijven – 4.1

En verder

– *Kijkboek*

Breng af en toe een verhaal over één van de dieren dat in *Zoo groot!* voorkomt (zie: Bibliografie). Je kan de kinderen ook een kijkboek per dier laten maken. Ze ontwerpen een omslag, zoeken foto's of maken tekeningen voor het binnenwerk en vullen het aan met hun striprooster of de dingen die ze hoeken- of contractwerk maken over de dieren.

Muzische Vorming – 1 Beeld – 1.4

– **Invultekst**

Kopieer voor contractwerk of hoekenwerk korte tekstjes uit *Zoo groot!* en laat er kleine woorden in weg zoals ‘roze (tong)’, ‘brede (neus)’, (grote) kop. De kinderen zoeken de tekstjes op in het boek en vervolledigen ze.

– **Gedichtje**

Laat de kinderen een kort gedicht (of tekstje) schrijven over een dier waarin ze een aantal weetjes verwerken, bijvoorbeeld:

*Een olifant heeft een lange slurf,
en hele grote oren,
hij heeft een grijze huid
en trompettert heel luid.*

Nederlands – 4 Schrijven – 4.1

– **Zoo in lego**

Breng lego of duplo mee naar de klas. Laat de leerlingen er een zoo mee nabouwen. Van thuis brengen de kinderen speelgoeddiertjes mee om de zoo te bevolken. Of je laat hen dieren in klei of speeldeeg maken. In een zandtafel kan de nagebouwde zoo mooi blijven staan. Op kaartjes of stokjes noteer je de naam van de dieren en enkele weetjes. Blijft de zoo de hele Jeugdboekenweek staan, dan kan je de weetjes blijven aanvullen.

Als alternatief kan je de kinderen op een groot stuk karton een eigen zoo laten ontwerpen met hun favoriete dieren. Creatief zijn stimuleer je: er mag gerust een dinosaurus in de zoo wonen. Ontwerp leuke kooien, waarin de (fantasie)dieren aangepast kunnen spelen en leven.

Muzische vorming 1 – Beeld – 1.4

– **Woordkaartjes**

Laat de kinderen diernamen en diereneigenschappen met een letterdoos leggen (‘spellen’). De moeilijkheidsgraad van de namen en eigenschappen pas je aan aan het leesniveau van de kinderen.

Nederlands – 3 Lezen – 3.4

– **Liedje**

Maak met de kinderen een liedje waarin de verschillende eigenschappen van dieren aan bod komen. Gebruik hiervoor de structuur van een ‘snijdersbalk’, bijvoorbeeld:

*Is dat hier een olifant?
Ja dat is een olifant!
En heeft een olifant een lange slurf?
Ja, hij heeft een lange slurf!
...*

Kinderen kunnen zo de dierenweetjes beter onthouden. Elk kind werkt een stukje van de snijdersbalk rond één dier uit. Voorzie van de verschillende dieren een prent zodat ze gemakkelijk aan het werk kunnen gaan. Je ondersteunt de groepjes door rond te gaan en te helpen. Voorzie ook papier en tekenspullen waarop ze tekeningen maken om hun liedjestekst te ondersteunen.

Muzische vorming – 2 Muziek – 2.4

– *Geluidenbingo*

Zoek voor vijftien dieren geluidsfragmenten op internet en afbeeldingen. Maak voor alle kinderen een bingokaart met een selectie van negen van die dieren (drie maal drie rijen) – uiteraard per kaart telkens een andere selectie uit de vijftien dieren.

Die bingokaart leggen kinderen nu voor zich. Ze krijgen ook negen pionnen. Jij laat daarna een dierengeluid horen. Raden ze welk dier het is? En staat het ook op hun bingokaart?

Dan mogen ze een pion op de bijbehorende afbeelding zetten. Wie het eerst negen pionnen op zijn kaart heeft staan, roept ‘Bingo!’ en heeft gewonnen.

Je kan hen ook per twee laten luisteren, zodat ze samen kunnen overleggen welk dier ze horen.

Muzische vorming – 2 Muziek – 2.1

BIBLIOGRAFIE

Alle dagen dierendag / Leopold, 2006 (verhalenbundel)

Altijd tijger / José Stroo en Marijke ten Cate (ill.), Clavis, 1999 (tijger)

Bibi's bijzondere beestenboek / Bibi Dumon Tak en Fleur van der Weel (ill.), Querido, 2006 (allerlei dieren, informatief)

De koning nodigt je uit / Annemarie van Haeringen, Leopold, 2009 (olifant, schildpad, krokodil, reiger, hyena, aap, eekhoorn)

Dierendokter Dik / Driek van Dissen en Philip Hopman (ill.), Van Goor, 2005 (poëzie)

Fluit zoals je bent / Edward van de Vendel en Carl Cneut (ill.), De Eenhoorn, 2009 (poëzie)

Het grote boek van Elmer / David McKee en Martine Schaap... et al. (vert.), Unieboek, 2008 (olifant)

Hoera voor kleine Ezel / Rindert Kromhout en Annemarie van Haeringen (ill.), Leopold, 2011 (ezel)

Kleine Kangoeroe / Guido Van Genechten, Clavis, 2007 (kangoeroe)

Maak maar open / Emily Gravett en Rindert Kromhout (vert.), Van Goor, 2006 (stokstaartjes)

Noko en het nachtmonster / Fiona Moodie en Simone Kramer (vert.), Zirkoon, 2001 (aardvarken en stekelvarken)

Op reis met meneer big / Gitte Spee, Moon, 2010 (allerlei dieren)

Overzee / Annemarie van Haeringen, Tonke Dragt, Sjoerd Kuyper, Leopold, 2010 (zeedieren)

Van boomklimmers tot slaapkoppen / Mack, Clavis, 2010 (allerlei dieren, informatief)

Van dikbillen tot langnekken / Mack, Clavis, 2010 (allerlei dieren, informatief)

Van kop tot staart / Hans Post, Ingrid en Dieter Schubert (ill.), Lemniscaat, 2002 (verhalenbundel)

Vriendjes dik en dun / Hans Kuyper en Alice Hoogstad (ill.), Leopold, 2009 (poëzie)

Waarom waarom: tapir en de kaaiman / Annemarie van Haeringen, Leopold, 2009 (tapir)

Winterdieren / Bibi Dumon Tak en Martijn van der Linden (ill.), Querido, 2011 (allerlei dieren, informatief)

Wolven / Emily Gravett en Rindert Kromhout (vert.), Van Goor, 2007 (wolf)

Voor extra titels, zie: Bibliografie bij *Raaf, ree, lees je mee?*

WWF-WEETJES

De reuzenpanda heeft zes vingers: vijf 'normale vingers', en een zesde die helpt bij het vastnemen van bamboestengels. Al is die zesde 'vinger', op de plaats van onze duim, eigenlijk een verlengd been van de pols. De reuzenpanda eet vooral bamboe, maar dat bevat weinig voedingsstoffen. Daarom brengen panda's tot 16 uur per dag al etend door.

Gorilla's zijn schuchter, vreedzaam en... vegetariërs!

Als er gevaar dreigt, rollen egeltjes zich op tot een stekelige bal. Eén egel heeft ongeveer 6000 stekels.

Het is voor de dromedaris niet moeilijk om water te vinden. Hij kan het namelijk ruiken!

En als hij echt veel dorst heeft, kan hij wel 120 liter water in 15 minuten opdrinken.

Zelfs zout water!

Als er voedsel in overvloed is, slaat hij het op in zijn bult voor mindere tijden, in de vorm van vet. Dat kan je heel goed zien: de bult ziet er namelijk opgeblazen uit en staat mooi rechtop.

Als er minder voedsel is, gebruikt de dromedaris het vet in zijn bult om te overleven.

>> Meer weten? Surf naar <http://kids.wwf.be/nl>

EDUCATIEF AANBOD WWF

WWF geeft tijdens de Jeugdboekenweek niet alleen leuke dierenweetjes bij sommige boeken, maar heeft ook een eigen educatief aanbod dat je helpt om met je klas de geheimen van de ecologische voetafdruk, de klimaatverandering en de biodiversiteit te ontrafelen. WWF vindt het immers belangrijk om mensen al op jonge leeftijd de nodige kennis en attitudes bij te brengen zodat ze zelf kunnen kiezen voor een duurzame levensstijl. WWF biedt een hele waaier aan educatieve tools voor het basis- en secundair onderwijs.

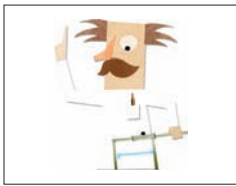
Al deze materialen zijn gratis te bestellen op www.wwf.be/school.

De wonderlijke avonturen van een kleine bij / 6 - 9 jaar / Thema: biodiversiteit

Beleef met je leerlingen de meeslepende avonturen van een klein honingbijtje dat tijgers, zeeschildpadden en bonobo's ontmoet tijdens een zoektocht naar haar verdwenen zussen. Deze prachtige kamishibai (Japans verteltheater) maakt de bedreigingen voor onze biodiversiteit begrijpbaar voor jonge kinderen.

Voetzoekers junior / 10 - 14 jaar / Thema: ecologische voetafdruk

Met deze dynamische kit ontdekken de leerlingen spelenderwijs de geheimen van de ecologische voetafdruk en berekenen ze de voetafdruk van de klas. Via actiekaarten worden haalbare acties voorgesteld om de klasvoetafdruk te verkleinen.

In de weer voor het klimaat / 10 - 14 jaar / Thema: klimaatverandering

Een uitgebreide lesmap die leerkrachten en leerlingen wil begeleiden om op school iets aan de klimaatverandering te doen. Deze ringmap bevat 20 'lessen' over klimaat en biodiversiteit.

Dvd 'SOS klimaat' / 10 - 14 jaar / Thema: klimaatverandering

Deze dvd met 5 thematische clips over de impact van de klimaatverandering, 4 interviews met klimaatgetuigen en 35 clips van dieren die hun verhaal 'vertellen' vormt de ideale, visuele ondersteuning tijdens lessen over het klimaat.

Colofon

Jeugdboekenweek 2012

Dieren

Lestips

Redactie: Ingrid Antheunis, Hedwige Buys, Sofie Daniëls, Miek Driesen,

Katrien Goeman, Stijn De Paepe, Nathalie Serraris en Marit Trioen

Coördinatie en eindredactie: Stichting Lezen

Illustraties: Carll Cneut

Grafisch ontwerp: Kris Demey

ISBN 9789077178539

D/2011/9654/4

De lestips voor het eerste leerjaar werden geschreven door **Sofie Daniëls** en **Katrien Goeman**.

Sofie Daniëls geeft les in het eerste leerjaar in de Trip Trap in Kortenaken. Elke dag is ze dus bezig met leren lezen en met de magie van taal. Ook zelf leert ze nog steeds graag bij, dat geeft haar energie. Op school leeft ze zich vooral uit in de cultuurwerkgroep.

Katrien Goeman staat al tweeëntwintig jaar voor de derde kleuterklas in Asse en oefent sinds drie jaar ook een directiefunctie uit in de lagere school. Eén derde van haar kleuters is anderstalig. Oog voor differentiatie, kindgericht werken, een uitdagende leeromgeving en zorg voor kinderen die ‘anders’ zijn, vindt ze erg belangrijk. Ook buiten het onderwijs houdt ze van sociaal engagement: ze is actief in de kinderopasdienst, de wereldwinkel en de gezinsbond.

Jeugdboekenweek 2012 loopt van 10 tot 25 maart. De Jeugdboekenweek is een project van Stichting Lezen. Stichting Lezen wordt gesubsidieerd door de Vlaamse overheid om te werken aan een betere leescultuur in Vlaanderen en staat onder de Hoge Bescherming van H.K.H. Prinses Mathilde.

www.stichtinglezen.be

www.jeugdboekenweek.be

V.u.: Majo de Saedeleer, Frankrijklei 130/4, 2000 Antwerpen

